

anerkjende for Autoriteter. Jeg skal give ham to Autoriteter, vise ham, hvad to udmærkede dygtige og høist anseete Jurister for nogle Aar siden have sagt, jeg skal paa den anden Side oplyse, hvad to Mænd, som ogsaa ere dygtige Jurister, og som ingenlunde kunne beskyldes for at være Bondevener i den Betydning, hvori man pleier at benytte dette Ord, have sagt i Landstinget i sidste Samling, og jeg skal da spørge ham, om han overfor disse fire anseete og dygtige Jurister troer, at hans eller det nuværende Ministeriums Forklaring af Fæstelovgivningen kan bortvridde, hvad disse fire Autoriteter have sagt. Hvad nu selve Fæstelovgivningen angaaer, sagde den ærede Minister, at han ikke kjendte saadanne Lovbestemmelser som dem, vi bygge hele vor Betragtning paa. Jeg vil sige, førend jeg gaaer videre, at jeg ikke før har hørt, og jeg har ikke hørt det af Andre end den ærede Minister, at Fæstevangen ikke hviler paa Jorden, men paa Gaardene. Det er en ganske ny Opfindelse, Noget, som maa være opfundet for ganske nylig, det maa være opfundet, siden den ærede Minister blev Indenrigsminister, thi tidligere har jeg heller ikke hørt ham sige det; men med det nuværende Ministeriums Sammensætning, og med ham som Indenrigsminister er det naturligt, at det er Gaardene og ikke Jorden, Fæstevangen hviler paa, og man skulde altsaa behandle Forholdet paa samme Maade som paa Samø, hvor Fæsterne ere Gaardene, medens Jorden ikke tilhører dem. Jeg skal imidlertid oplyse, at allerede Danske Lov henviser til Fæstevangen. Det hedder saaledes: Fæsteren skal gives Gaarden i Brug for hans og Enkes Livstid, saalænge hun sidder ugift. Dette kjender altsaa allerede Danske Lov. Den siger endvidere, at Bøndergaarde maa ikke ødelægges for at forbedre Sædegaardens Avling med. Men lader os huske paa, hvormange, mange Fæstelodder der er gaaet bort for dermed at forbedre Sædegaardes Avling, og hvormange tusinde Gange denne Befaling i Danske Lov er bleven tilfidesat, siden den blev givet. Ved Forordningen af 21de Januar 1702, som hævdede Borneffskabet, udtaltes paany, at de Bønder, som bebøe Gaarde eller Huse eller

Boliger paa Nogens Gods, hvor de ere fødte, skulle nyde og bruge og beholde de Bøndergaarde, de nu bestidde eller i Brug have eller herefter i Fæste bekomme, med lige Ret og Frihed deres Livstid ligesom andre frie Fæstebønder i de andre Provindsfer, hvor de ikke ere vorne. Forordningen af 19de Marts 1790 forbyder under streng Straf, til „Bondestandens Opretholdelse i dens Rettigheder“, at tilfidesætte disse Bud. Forordningen af 6te Juni 1769 siger, at det er for at forebygge Bondestandens Formindskelse, at Bøndergaarde ikke maatte blive øde, men skulde forsynes med Bygning, Besætning og Beboere. En Lov af 1761 forbød udtrykkelige Godseierne at sælge deres Fæstegods (Frederiksen: Det var i Anledning af Fællesflabet). — Jeg vil bede det ærede Medlem tage Ordet efter mig; i hvad jeg her siger, ønsker jeg ikke at blive afbrudt, selv om Afbrydelsen er nok saa visdomsfuld. — I 1769 blev det igjen tilladt Godseierne at sælge, men alene til Fæsterne, saa at man altsaa i Tidens Løb har tilfidesat Alt, hvad der ellers maa være Regel i et ordnet Samfund med Hensyn til Eiendoms spørgsmål, og det netop, fordi det ikke er sædvanlige Eiendoms spørgsmål, der her er Tale om. Der er flere andre Lovbud, men dem kommer jeg til ved at fremhæve, hvad de fire Autoriteter, jeg har hentydet til, have sagt om Fæstevæsenet. P. G. Bang, som jeg antager, at den ærede Minister med mig vil anerkjende som en Mand, der kjendte lidt til Fæstelovgivningen, skjøndt ikke saa meget som den nuværende ærede Indenrigsminister, udtalte i den Plan, han i 1849 forelagde den af ham foreslaaede og nedsatte Landbocommission forffjellige Ting, som det vel er værd at bringe i Erindring overfor slige Udtalelser som dem, vi nu have hørt. Han gjør gjældende paa flere Steder, at det er for at forebygge Bondestandens Formindskelse, at samtlige disse Bestemmelser om Fæstevæsenet ere givne, og at man vilde begaae den meest skrigende Uretfærdighed ved at give Godseierne større Rettigheder, hvorved Bondestandens Rettigheder vilde blive tilfidesatte. Han siger om en Bestemmelse her, som ogsaa den ærede Minister har modsat sig, at vel har Rentekammeret ved en Resolution af